

THOMAS RUPERT NEEMT AFSCHIED VAN RO THEATER

EEN VAST ALIZE-VAK

Decorontwerper Thomas Rupert en regisseur Alize Zandwijk vervolgen na 17 jaren bij het Ro Theater hun weg bij Theater Bremen. In hun afscheidsvoorstelling citeert Rupert uit eigen werk. 'Maar het moet zeker geen zoekplaatje zijn.' | DOOR: ERIC KORSTEN |

Dae aut quate nonsequi uta qui vernam resti cus dolor
sita sit, ta beriat.

- 1. Carlos Slim Helu & family: \$67bn (Mexico)
- 2. Bill Gates: \$61bn (United States)
- 3. Warren Buffett: \$49bn (United States)

Met de slogan *Daar waar verbeelding en werkelijkheid elkaar raken* gaat het Ro Theater het komende theaterseizoen in. Hij had op het lijf van Thomas Rupert geschreven kunnen worden. Na een reeks van 35 producties gedurende 17 jaar, met de terugtredend artistiek leider en regisseur Alize Zandwijk, trekt de decorontwerper de deur achter zich dicht met *Van Waveren*, de allerlaatste grotezaalvoorstelling van Zandwijk bij het Ro Theater. En van Thomas Rupert dus. In het thuishonk van het Ro, aan de William Boothlaan werkt hoofd techniek John Thijssen aan een Panamarenko-achtig vliegtuig van aluminium dat het toneelbeeld van *Van Waveren* gaat sieren. Er moeten nog wat propellertjes aan de vleugels. In deze voorstelling, een familiechroniek én een verslag van de ondergang van een oer- Hollandse bollenkwekersfamilie, schotelt hij het publiek een decor voor dat

bestaat uit bestanddelen van voorstellingen die hij sinds 1998 met een vaste regelmaat van zo'n twee á drie per jaar met Zandwijk bij het Ro Theater maakte. Hij recyclet – noem het citaten – decorelementen uit *Vuurvrouwen* (2014), *Bruiloft* (2003), *Leonce en Lena* (2001), *Hondsdagen* (2010), *Nachtasiel* (1998), *Onschuld* (2007), *Laatste Vuur* (2009), *Baal* (2008), *Vreugdetranen drogen snel* (2013) en *Kust* (2012). Maar van een *best of* wil hij niet spreken: 'Het gaat erom een toneelbeeld te maken dat werkt, dat klopt. Het moet functioneel zijn. Sommige decorelementen zijn zó sterk aan een specifieke productie uit het verleden verbonden dat het als een statement zou overkomen als die in *Van Waveren* zouden terugkomen. Dan werkt het alleen maar verstorend. Ja, ik citeer uit eigen werk, dat is waar. Maar niet uit nostalgisch oogpunt. En het moet zeker geen zoekplaatje zijn.'

- 27. Bezos: \$18.4bn (United States)
- 28. Thomas Raymond Kwok: \$18.3bn (Hong Kong)
- 29. Alisher Usmanov: \$18.1bn (Russia)
- 30. Prince Alwaleed Al Saud: \$18bn (Saudi Arabia)

Scène uit *Vuurvrouwen*

Thomas Rupert wil dat zijn decors *léven*, een ziel hebben. Hij wijst op een scènefoto uit de productie *Portia*: ‘Zoals de ‘zoutlijn’ die met verf werd opgebracht op een echte houten boomstam. Die keert in *Van Waveren* terug. Die staat voor Holland; opgedroogd zeewater.’

Hij is na zo’n lange tijd van intensief samenwerken verknocht geraakt aan de samenwerking met Zandwijk. Hij weet: ze wil graag zo min mogelijk noviteiten, geen verrassingen: ‘Een min of meer vaste opstelling werkt voor haar het beste. Ze beperkt graag de speelruimte, wil bijvoorbeeld niet na hoeven denken over de plaats waar een acteur opkomt.’ Op een gegeven moment is hij er met de technische ploeg van het Ro Theater toe overgegaan een vast ‘Alize-vak’ te construeren dat steeds opnieuw wordt gebruikt. De oude wanden van *Macbeth* dienden als basis. ‘Het is een opstelling waarvan ik weet dat Alize die prettig vindt, door de vaste verhouding tussen vloer en wandpanelen en de oversized deur die er een vaste plaats heeft. Het schept helderheid, ook voor mijzelf. Ik vind dat fijn. De uitdaging is om het spannend te houden.’

Vloer

De voorkeur voor recycling van materialen, panelen, rekwietsieten komt niet uit de lucht vallen. ‘Daar zijn we al jaren mee bezig. Het handgemaakt vervaardigen van een decorbeeld is onnoemelijk duur geworden.’ In de theaterzaal aan de William Boothlaan wijst hij op het vloerdoek dat uitgevouwen en opgespijkerd klaarligt voor de repetities van *Van Waveren*. ‘Deze vloer zie je dus telkens weer terug in haar stukken. Daardoor creëer je eenheid in het toneelbeeld, Alize-producties. Hij is overgeschilderd en met de hand bewerkt, dat zie je nog maar zelden. Toch effe anders. Tegenwoordig wordt bijna alles geprint, ook achterdoeken.’

Rupert heeft het ontwerpwerk in de loop der jaren zien veranderen. Geen punt, maar: ‘Een trailer door het land sturen is duur. Twee kan überhaupt niet meer. Eén bouwdag kan, twee niet. Dus moet je compact ontwerpen. Er zijn strenge Arbo-eisen verbonden aan de vervaardiging en het reizen. Changementen ja of nee. In ieder geval weiger ik een opdracht als een productie met een boedelbak door het land moet.’

'In Duitsland mag ik het vloerdoek niet eens áánraken'

© RIES VAN WENDEL DE JOODE

Onder: De zoutlijn uit Portia Coughlan keert terug in Van Waveren

Zijn ontwerpen voor Conny Janssen Danst zijn een soort veredelde hindernisbanen

Hardop lezen

Rupert is wat je een veelzijdig scenograaf noemt: van opera tot jeugdtheater en van dans tot toneel. 'Iedere samenwerking is weer anders, ieder genre heeft zijn eigen productieproces, ieder land zijn eigen mores. In Duitsland mag ik het vloerdoek niet eens áánraken.' Zijn ontwerpen voor Conny Janssen Danst zijn een soort veredelde hindernisbanen voor dansers, vloeren vol obstakels, bijvoorbeeld 30 kuub papier, of een formatie touwen boven de speelvloer die de choreografie stuurt of beperkt. 'Het daagt Conny uit. Beperkingen zorgen voor inspiratie bij haar.' De vertaalslag van toneeltekst naar voorstelling evenwel, of beter: naar een toneelbeeld, dat is voor hem nog altijd geen eenvoudige stap. 'Ik laat de tekst van een toneelstuk vaak voorlezen door mijn vriendin, Conny Janssen. Dan krijg ik er meteen een beeld bij. In de beslotenheid van jezelf een toneeltekst lezen werkt niet half zo goed.'

Heilig

Van een eigen ontwerpsignatuur wil, kán hij niet spreken. Hij is geen autonoom kunstenaar, hoor. Wel een kameleon, die

op zijn eigen manier ontwerpt. Of toch: 'Mijn signatuur is de diversiteit, denken vanuit de dramaturgie, niet vanuit de esthetiek. Mijn decors zijn in ieder geval geen 'Versweyvelds'. Dierbaar zijn hem de decors van *Bruiloft* ('Uitpakken!'), *Branden* ('De mooiste, ik heb erbij zitten janken') en *Leonce en Lena* ('Mijn meest doordachte decor').

Hannover, Bremen, Düsseldorf, Berlijn, Rotterdam, Arnhem, Den Haag, Amsterdam: decorontwerper Thomas Rupert is er kind aan huis. Introdans, Orkater, Nationale Toneel, Toneelgroep Amsterdam, Het Toneel Speelt – hij draait er zijn hand niet voor om. Maar mét voorkeuren: zowel Conny Janssen Danst als het Ro Theater zijn hem heilig. 'Het Ro Theater voelt als een familiebedrijf. Het fijne vind ik de teamgeest. Ik kan hier echt met iedereen lezen en schrijven. Maar verandering is goed, niet alleen voor het Ro maar ook voor mijzelf. Ik ben met Alize nu aan de slag bij Theater Bremen, Schauspielhaus Zürich en het Deutsches Theater in Berlijn. Plekken en oorden om naar uit te kijken. En Alize? Zij is uniek om mee samen te werken. 'Ik vind wel dat we een oeuvre hebben gevestigd.' <<